

DEN DANSKE PENSIONSSSEKTORS KLIMASVIGT

— fossile investeringer
for 46 milliarder kroner

Februar 2022

MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE

INDHOLD

Forord af Connie Hedegaard	3
Introduktion	5
Pensionssektorens fossile investeringer	8
PFA er største investor i kul, olie og gas	10
Investeringer i fossil ekspansion	13
Oil majors med ekspansionsplaner	13
De mest ekspanderende olieselskaber	16
Ekspansion i kulsektoren	19
Alle danskere investerer i fossil ekspansion	20
Uansvarlig investeringspolitik	21
Kan pensionssekskaberne ekskludere fossile selskaber?	21
Er aktivt ejerskab bedre end eksklusion?	21
Afslutning	23
Metode	24

Den danske pensionssektors klimasvigt — fossile investeringer for 46 milliarder kroner — Februar, 2022

Denne rapport er udgivet i februar 2022 af Mellempfolkeligt Samvirke og udarbejdet af Joachim Kattrup. Vi takker for vigtige input fra Eigil Johannisson, Magnus Jensen Nielsen, Marie Bundgaard Hagensen og Alex Wilks. **Ansv. redaktør:** Lars Koch. **Korrektur:** Marianne Worm. **Layout:** Leo Scherfig.

Rapporten er blevet til med finansiering fra The Sunrise Project.

www.fossilNOfuture.com

FORORD AF CONNIE HEDEGAARD

Verden står over for en akut klimakrise. Det kræver målrettet handling fra regeringer, selskaber, forbrugere – og fra den finansielle sektor. *Money makes the world go around.*

De danske pensionselskaber forvalter en formue på i alt 4.600 milliarder kroner på vegne af millioner af danskere. Men det er faktisk blot de allerseneste år, at pensionskasserne for alvor er begyndt at lægge deres investeringer om i en mere grøn og bæredygtig retning. Så sent som i 2015 blev forslag om at ændre investeringspolitikken konsekvent nedstemt på en række pensionskassers generalforsamlinger.

Man skulle først og fremmest tænke i afkast, lød det dengang fra flertallet. Den holdning har heldigvis ændret sig. I dag erkendes det, at der ikke er en modsætning mellem at investere bæredygtigt og sikre afkast. Så heldigvis ser vi en stigende vilje til at bruge denne store kapital til at investere i den grønne omstilling. 500 milliarder kroner fra 2030 lyder sektorens mål.

Men pensionselskaberne har også et stort efterslæb, som de skal have ryddet op i. Klimakrisen er overvejende drevet af afbrændingen af fossile brændstoffer, og i et banebrydende og opsigtsvækkende arbejde fra maj 2021 gjorde Det Internationale Energiagentur, IEA, det klart, at situationen ikke levner plads til at jage og udnytte nye olie-, kul- og gasforekomster, hvis temperatigningerne skal holdes under de 1,5 grader, som Paris-aftalen foreskriver.

Denne rapport og databasen, der ligger til grund for den, er den første fuldstændige kortlægning af de danske pensionselskabers fossile investeringer i aktier og obligationer. Kortlægningen bygger på en global liste over fossile selskaber udarbejdet af den anerkendte tyske organisation Urgewald.

De 16 danske pensionselskabers investeringer i aktier og obligationer er blevet sammenholdt med denne liste, og konklusionen er, at pensionskasserne stadig har et stykke vej at gå for at få ryddet op i deres efterslæb af fossile investeringer.

For eksempel har de danske pensionselskaber tilsammen investeret mere end 46 milliarder kroner i fossile selskaber. 22 milliarder kroner er investeret i selskaber, der leder efter nye olie- og gasressourcer. Og det siger sig selv, at man ikke både kan brande sig som frontløbere i den grønne omstilling og samtidig investere i selskaber, der ekspanderer inden for udvinding og forbrug af kul, ligesom det heller ikke just peger fremad, at pensionselskaberne stadig har investeret mod 7 milliarder kroner i stærkt problematiske og forurenende ikkekonventionelle oliekluder som tjæresand, fracking og projekter i Arktis.

Rapporten viser, at nogle pensionselskaber er langt fremme med at afvikle problematiske fossile investeringer, mens andre halter bagefter. Ikke mindst bagtroppen skal oppe sig, hvis Paris-aftalens mål skal have en chance for at blive realiseret.

Jeg håber derfor, at rapporten og den bagvedliggende database kan bidrage til en kvalificeret refleksion blandt pensionselskaberne om deres fortsatte finansiering af den fossile sektor. Uret tikker. Der skal lægges klare strategier og sættes konkrete mål for omlægningen – og handling må følge ord. Og det haster, hvis man som pensionselskab vil være på den rigtige side af historien.

Det forventer en ung klimabekymret generation. Og det fortjener fremtidens pensionister.

Connie Hedegaard
Formand for KR Foundation, fhv. EU-klimakommissær og klimaminister

OM RAPPORTEN

Denne rapport kortlægger den danske pensionssektors investeringer i olie-, gas- og kulindustrien og giver et overblik over 16 danske pensionssektors aktie- og obligationspositioner i globale fossile selskaber.

Rapporten belyser omfanget og perspektiverer til investeringer i fossile virksomheder, som øger kapaciteten og leder efter nye fossile energikilder. Ekspansion af den globale fossile energikapacitet modarbejder klimaløsninger og er, ifølge Det Internationale Energiagentur, ikke kompatibelt med et CO₂-neutralt samfund i 2050. Investeringer i fossil ekspansion er et klimasvigt.

Rapporten indeholder også forskellige rangeringer af pensionssektorerne. Foruden en samlet opgørelse over de største fossile investeringer rangeres hvert pensionssektors fossile investeringer tillige i forhold til blandt andet antal medlemmer og samlede aktiver under forvaltning.

SØGBAR DATABASE

Rapporten lanceres sammen med en offentligt tilgængelig database, hvor alle data og informationer om danske pensionssektors fossile investeringer kan søges. Denne rapport viser således blot en flig af de resultater og rangeringer, som forskellige søgninger i databasen kan fremvise, og som interesserede frit kan benytte sig af.

www.fossilNOfuture.com

Databasen er særlig brugbar for medier, forskere, myndigheder, civilsamfund, pensionskunder og organisationer, som søger viden om pensionssektorerne fossile investeringer i lyset af klimakrisen. Desuden vil pensionssektorerne kunne sammenligne egne fossile investeringer med andre pensionssektors.

INTRODUKTION

Mere end seks år efter at Paris-aftalen blev vedtaget og efter mange grønne løfter og nye klimapolitikker, har de 16 største danske pensionselskaber fortsat investeret 46 milliarder kroner i fossile selskaber, der er den primære årsag til den eskalerende klimakrise.

Alle 16 pensionselskaber investerer i selskaber, der stik mod videnskabens anbefalinger og målet om at holde temperaturstigningerne under 1,5 grader udvider den fossile kapacitet. Pensionselskaberne har tilsammen 22 milliarder kroner investeret i fossil ekspansion.

Pensionselskaber kan ikke både kalde sig bæredygtige og investere i fossil ekspansion. Alligevel forsvare pensionsselskaberne ofte fossile investeringer med, at de som aktive ejere har en dialog med selskaberne om at omstille sig til en grøn fremtid.

Men selskaber, der fortsat investerer i udvidelse af den fossile kapacitet, er ikke en del af en grøn omstilling. De er en del af problemet og en fossil fortid, som vi skal væk fra.

Hvis ikke pensionselskaberne reviderer og ekskluderer deres fossile investeringer, står det i direkte modstrid

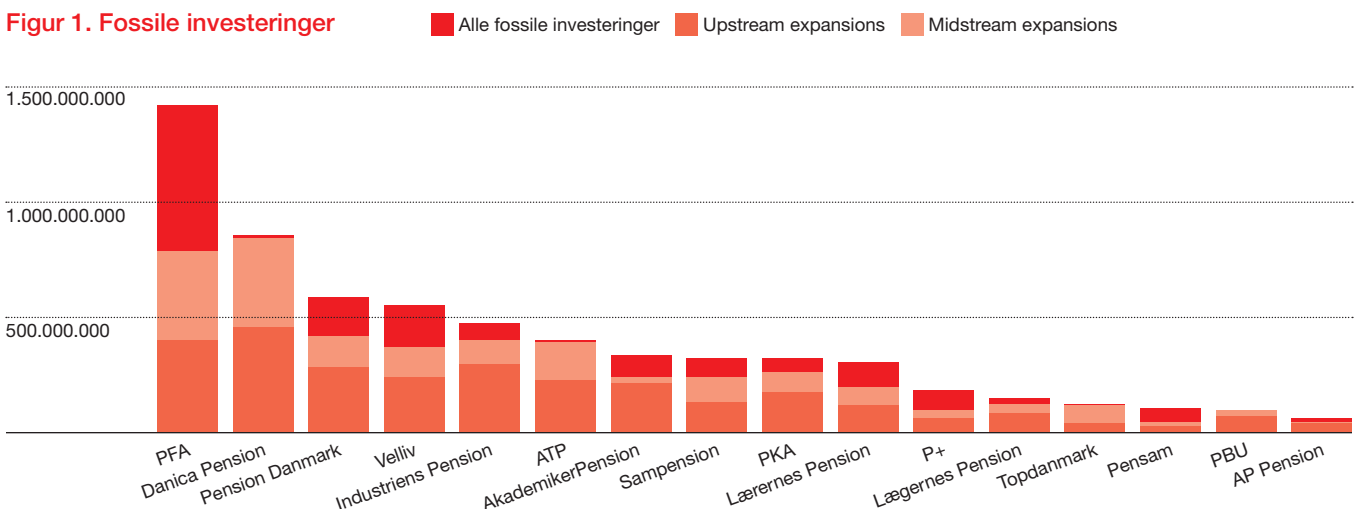
med deres egne ord i de klimapolitikker, som mange af dem har udarbejdet de sidste år.

Det står desuden i direkte modstrid med den danske regerings klimapolitik, hvor Danmark sammen med 38 andre lande under COP26 besluttede at stoppe al offentlig finansiering af fossile selskaber i tredjelande.¹

Klimakrisen er akut. Klimakrisen er ikke et abstrakt fænomen, som vi måske vil opleve i en fjern fremtid. Klimakrisen foregår her og nu. Kraftigere orkaner, hyppigere oversvømmelser, omfattende skovbrande, længerevarende tørker, hastigt forsvindende gletsjere og varmere rekorder overalt på kloden er det nedtrykkende vidnesbyrd.

Klimakrisen rammer særlig hårdt i det globale syd, der samtidig har mindst ansvar for krisen. De menneskeskabte temperaturstigninger er forårsaget af den industrialiserede verden, som gennem massiv afbrænding af olie, kul og gas siden industrialiseringens start og et stadig og aktuelt højt CO₂-aftryk per indbygger har en særlig forpligtelse til at afbøde konsekvenserne. Afbrændingen af fossile brændstoffer står for mindst to tredjedele af de globale udledninger af drivhusgasser.²

Figur 1. Fossile investeringer

1) Statement on international public support for the clean energy transition

2) Global Greenhouse Gas Emissions Data

Videnskaben taler sit tydelige sprog. Vi skal holde den globale temperaturstigning under 1,5 grader, hvis vi skal afbøde de værste konsekvenser af forandringerne.³ Det kræver, at verden reducerer CO₂-udledningerne massivt og stopper med at søge efter nye fossile energikilder, der øger udledningerne langt ind i fremtiden.

Ifølge Det Internationale Energiagentur⁴ (IEA) skal oliemarkedet reduceres med 80 procent inden 2050, og allerede fra i år kræves et fuldt stop for søgning efter nye fossile energikilder. Det er grundvilkåret i en virkelighed i overensstemmelse med klimaaftalen fra Paris i 2015 frem mod en CO₂-neutral lavemissionsøkonomi inden 2050.

Ansvarer gælder alle. Også den finansielle sektor, der spiller en helt afgørende rolle for reduktioner af CO₂-udledninger gennem investeringer i nye grønne teknologier.

Den finansielle sektor er også medskyldig i at eskalere klimakrisen ved at fortsætte med store milliardinve-

steringer i fossile brændsler og finansiering af kapacitetsudvidelser i nye kul-, olie- og gasprojekter.

Og det gælder de største pensionsselskaber som PFA og Danica, og det gælder de mindre som PBU og Pensam. Fælles er, at de investerer i selskaber, hvor forretningsmodellerne bygger på øget fossil kapacitet og fortsat jagt på nye udvindingsområder.

Fortsatte aktieinvesteringer og lånefinansiering via erhvervsobligationer til kul-, olie- og gasselskaber modarbejder den grønne omstilling og forværrer dermed konsekvenserne af klimaforandringerne. Der er ganske enkelt ikke CO₂-budget til ny fossil kapacitet, hvis verdenssamfundet skal være CO₂-neutralt i 2050.

Den danske pensionssektor fylder i international sammenhæng relativt meget. ATP, PFA og Sampension er blandt verdens 100 største pensionsselskaber⁵ og den danske pensionssektors samlede aktiver under forvaltning (AuM) udgør 4.600 mia. kr.

Dermed er værdien af de danske pensionsselskabers værdier det dobbelte af Danmarks samlede bruttonationalprodukt, og ifølge OECD er Danmark landet med den største pensionssektor relativt til BNP.⁶

De danske pensionsselskabers investeringer kan

3) IPCC Special Report: Warming of 1.5 °C

4) World Energy Outlook 2021 – Analysis - IEA

5) Global top 300 pension funds

6) OECD: Assets in retirement savings plans rise despite the shock of COVID-19

” LED BY THE GOVERNMENTS OF DENMARK AND COSTA RICA, THE ALLIANCE AIMS TO ELEVATE THE ISSUE OF OIL AND GAS PRODUCTION PHASE-OUT IN ...

– The Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA)

derfor spille både en reel og en symbolsk meget stor rolle i den danske regerings ambition om at gøre Danmark til et foregangsland i klimakampen.

Den danske pensionssektors betingede tilsagn om at investere 500 milliarder kroner i grønne aktiver inden 2030 er blevet globalt bemærket. Grønne investeringstilsagn er nødvendige. Men det er ikke tilstrækkeligt.

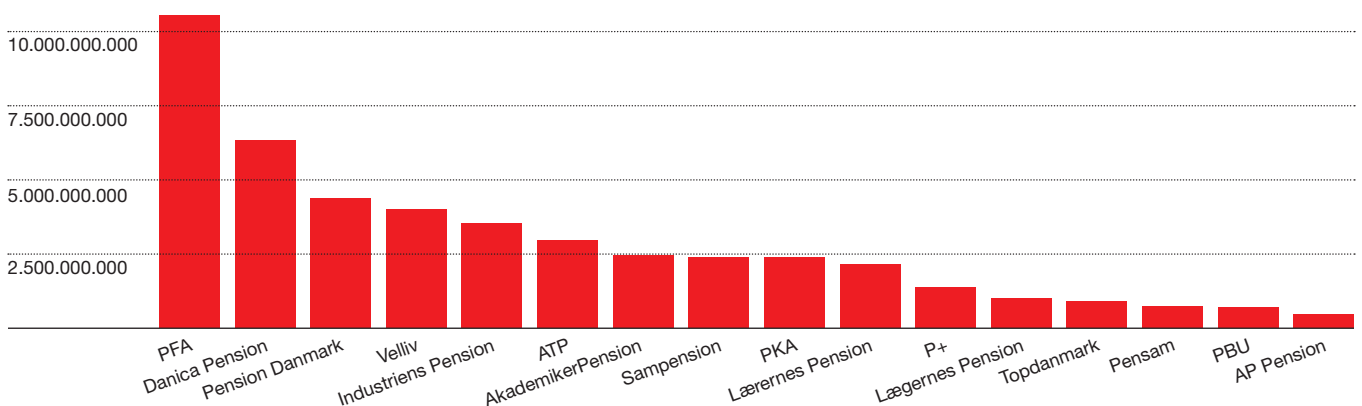
Investeringer i fossile aktiver skal nedtrappes kraftigt. Finansiering af kul-, olie- og gasselskaber, som øger kapaciteten, skal revurderes i lyset af IEA's udmelding om nødvendigheden af at stoppe al ekspansion af fossile brændstoffer, hvis verden skal nå målet om klimaneutralitet i 2050, som også de fleste pensionselskaber beklender sig til.

Denne rapport ambition er at stimulere den danske pensionssektor og andre investorer til at frasælge alle fossile selskaber. Sker det, vil danske pensionselskaber indskrive sig i finanshistorien og indtage pladsen som rollemodeller sammen med meget få andre bemærkelsesværdige klimaambitiøse europæiske pensionselskaber.

Blandt andre har verdens femtestørste pensionselskab, hollandske ABP, besluttet at frasælge alle fossile aktiver⁷. Beslutningen haft stor betydning for troen på, at vi vil se et dansk pensionselskab melde det samme ud.

Analysen af fossile investeringer i de 16 største danske pensionselskaber inkluderer aktie- og obligationsinvesteringer opgjort per 20. januar 2022.

Figur 2. Pensionselskabernes fossile investeringer (kr.)

7) ABP stops investing in fossil fuel producers

PENSIONSSSEKTORENS FOSSILE INVESTERINGER

Samlet set har de største danske pensionselskaber investeret for mindst 46 milliarder danske kroner i aktier og obligationer i kul-, olie- og gasselskaber. Opgørelsen dækker over de aktie- og obligationsinvesteringer, som pensionselskaberne har givet adgang til, men beløbet er i realiteten højere, idet ikke alle indirekte investeringer via investeringsfonde er inkluderet.

Der er store forskelle på omfanget af de fossile investeringer. PFA, Danica Pension, Pension Danmark og Velliv er målt på investeringernes markedsværdier de fire største investorer i fossile selskaber.

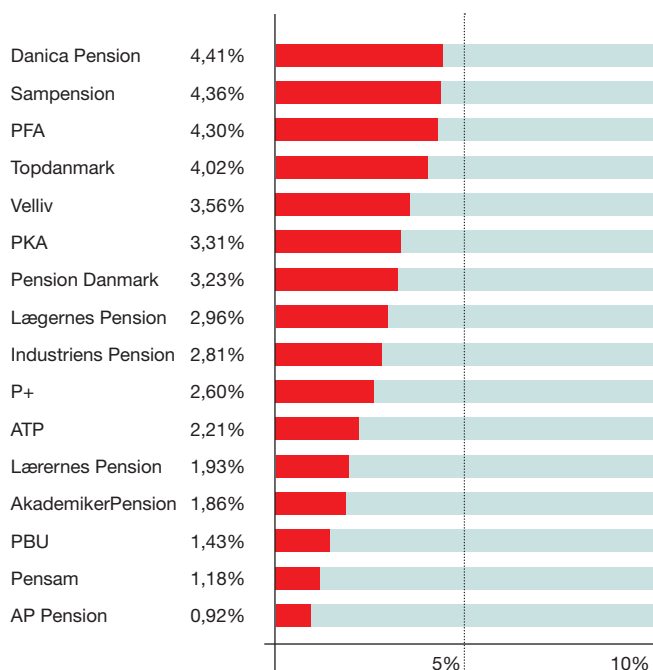
Samlet set er PFA, Danica Pension, Pension Danmark og Velliv ansvarlige for mere end halvdelen (54 procent) af alle fossile aktie- og obligationsinvesteringer blandt de 16 pensionselskaber i analysen. Tilsammen har de investeret mere end 25 milliarder kroner i kul-, olie- og gasselskaber.

Fossile selskabers andel af den samlede investering

PFA er Danmarks største fossile investor i forhold til pensionselskabernes balancesummer. 1,64 procent af PFA's samlede aktiver er investeret i fossile aktier eller obligationer.

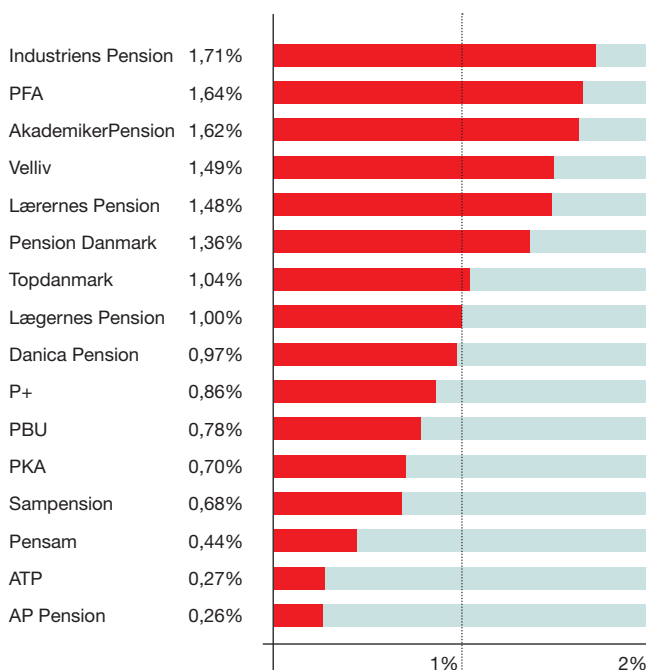
Samtidig fremgår det, at pensionselskaber som Pensam og AP Pension gennem en aktiv klimapolitik har reduceret deres eksponering mod den fossile sektor til et betydeligt lavere niveau. Det samme gælder ATP, der dog er anderledes end de andre pensionselskaber, da ATP som statsligt selskab skal holde en meget lav risikoprofil og har relativt få investeringer i aktier og obligationer, i forhold til at ATP er det største pensionselskab herhjemme.

Figur 3. Fossile investeringer / hele porteføljen

Opgjort efter pensionselskabernes indleverede aktie- og erhvervsobligationsporteføljer.

Figur 4. Fossile investeringer / balance sum

Balancesum for alle aktiver opgjort efter seneste tilgængelige regnskab.

Den enkelte pensionskundes fossile investering

Fordeles investeringer på antal pensionsmedlemmer eller kunder, er resultatet et andet. Hvert medlem af Lægernes Pension har i gennemsnit investeret over 22.000 kroner i fossile selskaber. Det er 20 gange mere end AP Pensions kunder, 10 gange mere end Pensams og Danica Pensions kunder og næsten 3 gange så meget som kunderne i PFA.

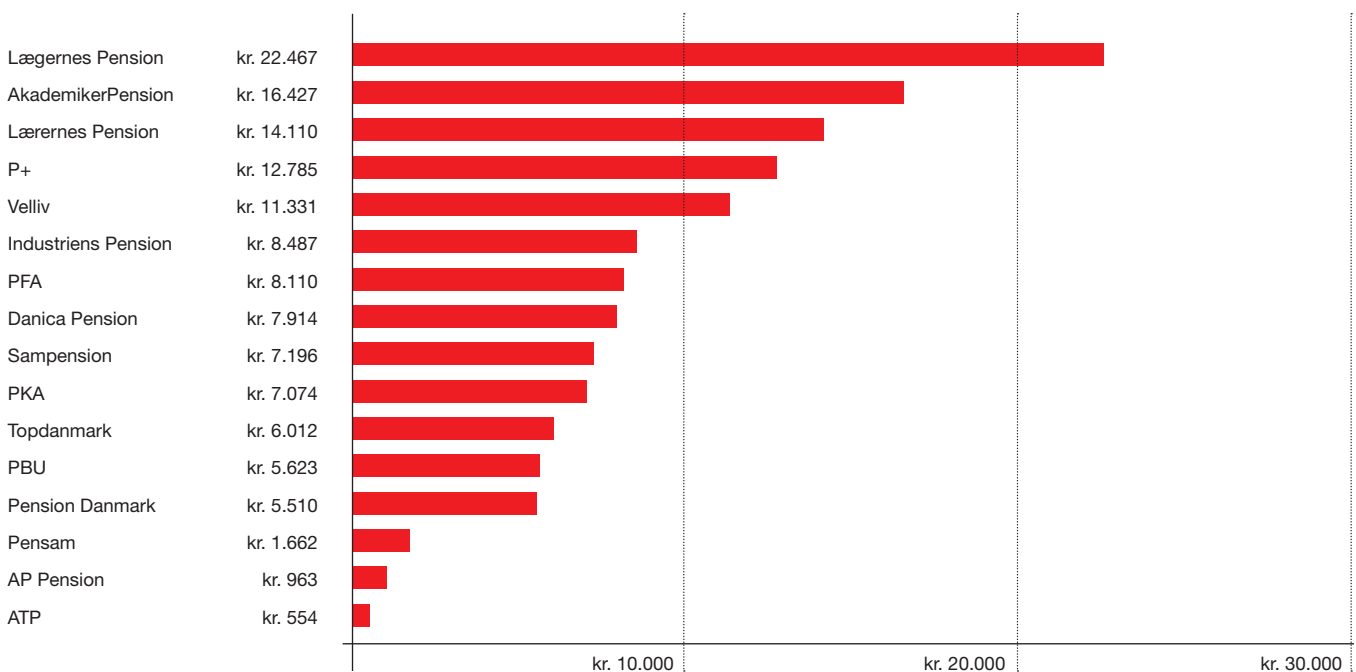
Det er vigtigt at bemærke, at pensionselskaber med

relativt højt lønnede kunder med større pensioner naturligt også har et større fossilt aftryk for hver kunde.

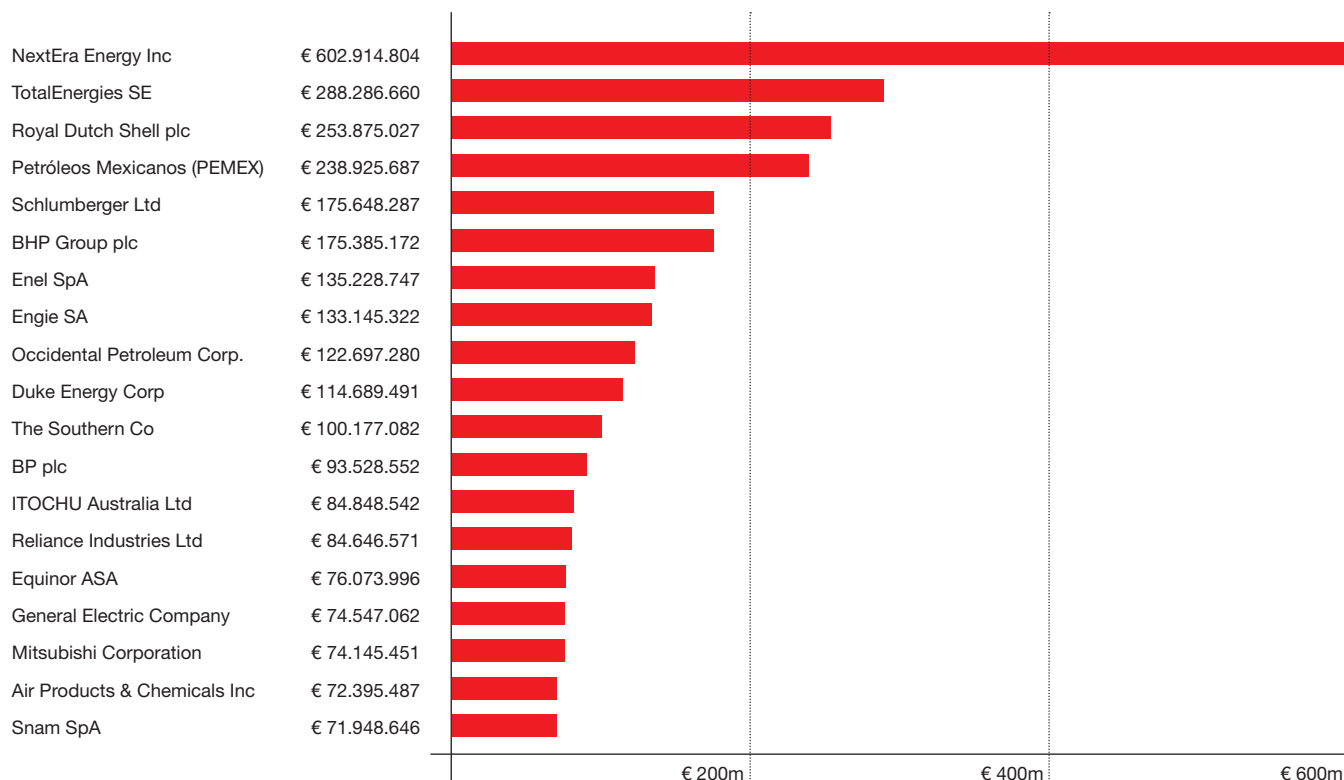
De mest populære fossile selskaber, målt på danske pensionselskabers samlede aktie- og obligationsinvesteringer, er amerikanske NextEra Energy, olie giganterne TotalEnergies og Royal Dutch Shell samt det mexicanske statskontrollerede olieselskab Pemex.

Det er alle selskaber, som udvider den fossile kapacitet eller søger efter nye oliefelter med massiv finansiel støtte fra den danske pensionssektor.

Figur 5. Fossile investeringer pr. medlem (kr.)

Figur 6. Top-20 fossile selskaber (€)

De største modtagere af investeringer fra de danske pensionsselskaber modarbejder altså i praksis aktivt behovet for at stoppe al udbygning af nye olie-, kul- og gaskilder samt fossil infrastruktur.

PFA er største investor i kul, olie og gas

Opgørelsen over den danske pensionssektors fossile investeringer viser, at PFA er den største investor i fossile aktier og obligationer. PFA har investeret 10,5 milliarder kroner i fossile aktiviteter, og PFA's fossile investeringer udgør 22 procent af pensionssektorens samlede fossile investeringer.

Hver kunde i PFA har i gennemsnit investeret 8.100 kroner i olie-, gas- og kulselskaber, og PFA's fossile investeringer udgør 1,64 procent af pensionsselskabets samlede balancesum og 4,3 procent af aktie- og obligationsporteføljen.

PFA har investeret omkring 5,9 milliarder kroner i olieindustrien. Investeringerne er sket i selskaber, der opererer både upstream og midstream, men ikke downstream, der ikke indgår i opgørelsen. PFA's aktie- og obligationsinvesteringer i fossile aktiviteter er derfor antagelig højere.

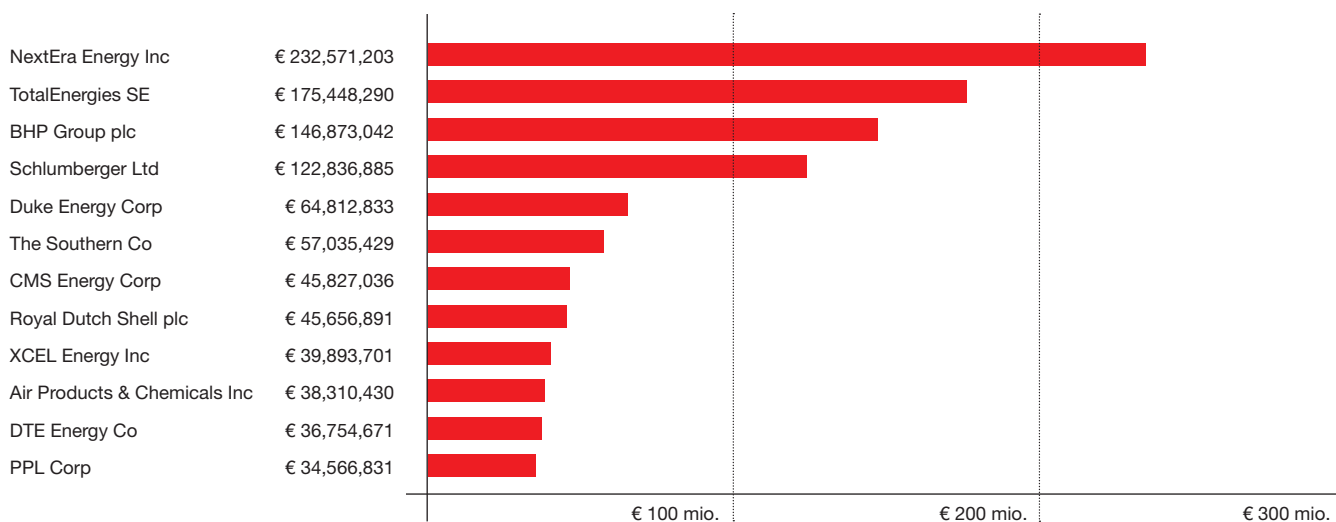
PFA har investeringer for 1,5 milliarder kroner i 'oil majors' som TotalEnergies og Royal Dutch Shell samt for yderligere meget store millionbeløb i flere andre globale olieselskaber (se profil af Total og Shell side 12 og 15). Det gælder eksempelvis japanske Sumitomo Corporation, der både opererer i kul- og oliesektoren.

Fælles for TotalEnergies, Royal Dutch Shell og Sumitomo Corporation og mange flere i PFA's portefølje er, at de udvider kapaciteten mange steder i verden eller investerer milliarder af dollar (CAPEX) i at søge efter nye udvindingsområder.

” GLOBAL FOSSIL FUEL PRODUCTION MUST START DECLINING IMMEDIATELY AND STEEPLY TO BE CONSISTENT WITH LIMITING LONG-TERM WARMING TO 1.5°C.

– The Production Gap Report, UN Environment Programme (UNEP)

Figur 7. PFA's største investeringer i selskaber, der ekspanderer fossil kapacitet (€)

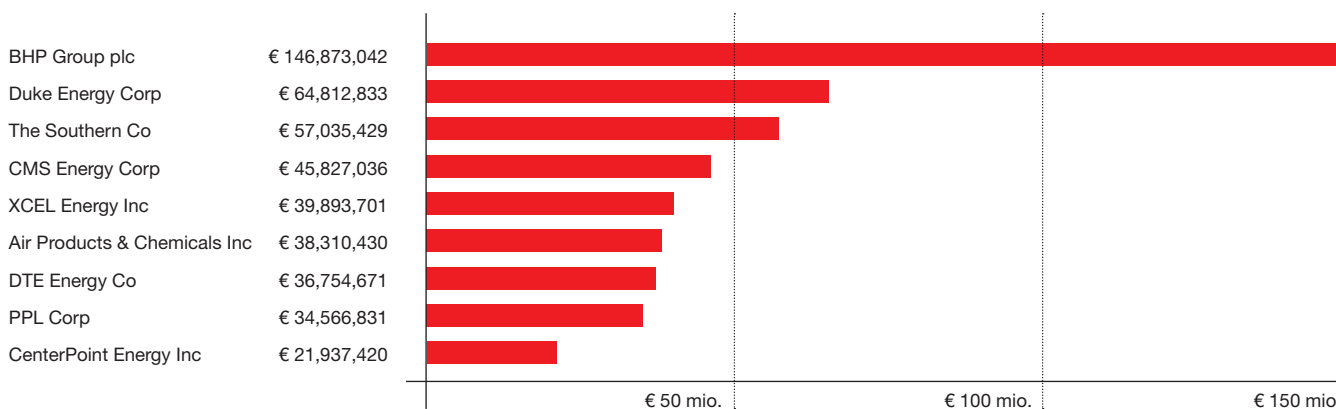

PFA's største kulinvesteringer er foretaget i det australske mineselskab BHP Group og i det amerikanske energiselskab Duke Energy for henholdsvis 1,1 milliard og 548 millioner kroner.

Af PFA's samlede investeringer på ca. 4,7 milliarder kroner i kulindustrien er 617 millioner kroner placeret i virksomheder, der har konkrete planer om at udvide produktionskapaciteten.

For eksempel investerer PFA via obligationer i First Quantum Minerals og First Pacific Company, der begge udvider kulproduktionen. Også den statskontrollerede indonesiske energigigant PLN er på beholdningslisten. PLN har aktuelle planer om at udvide kulkapaciteten med det, der svarer til 10 millioner husstandes årlige elforbrug.

Figur 8. PFA's største kulinvesteringer (€)

TOTALENERGIES SE

TotalEnergies SE er et fransk olieselskab og er blandt de største oil majors i verden.

Omsætning: 190 milliarder USD (2021)

Medarbejdere: 105.476

Olie- og gasproduktion 2020:

1023,2 tønder millioner olieækvivalenter (mmbøe) årligt

Ekspansion:

TotalEnergies har investeret i ekspansion af den fossile energiproduktion svarende til en årlig merproduktion på i alt 4.305,6 mmbøe (millioner tønder olieækvivalenter) over de kommende 7 år. Planerne er fordelt på aktiviteter i 56 lande. 32 procent af investeringerne omhandler kapacitetsudvidelser af ukonventionel olieproduktion. I perioden 2026-30 planlægger Total at anvende 80 procent af sine samlede investeringer i fossile projekter.⁸

TotalEnergies som 'strandet aktiv':

TotalEnergies investerer (CAPEX) årligt 837,2 millioner dollar (ca. 6,2 milliarder kroner) i efterforskning af nye olie- og gasfelter. Ifølge Carbon Tracker vil 30-40 procent af TotalEnergies' CAPEX-investeringer være strandede aktiver, hvis verden rammer Det Internationale Energiagenturs (IEA) *sustainable development* (SDS)-scenarier.

Lobbyisme:

Ifølge InfluenceMap fastholder TotalEnergies medlemskab af forskellige interesseorganisationer, der modarbejder klimaløsninger, herunder South African Petroleum Industry Association.

Særlige problematiske projekter:

Foruden store CO₂-udledninger udløser olie- og gasprojekter ofte andre negative påvirkninger. TotalEnergies udvinder gas i Myanmar og er den største enkeltkilde til finansiering af militærjuntaen, der har gennemført massiv undertrykkelse og drab på mere end 1.000 civile siden kuppet i februar 2021. TotalEnergies er også aktiv i udvikling af olieproduktion i Arktis, blandt andet i Barentshavet, hvor olieudslip kan få fatale konsekvenser for dyrelivet og vandmiljø. Desuden står TotalEnergies for udviklingen af East African Crude Oil Pipeline, som tvinger mennesker fra deres hjem og har store miljømæssige konsekvenser.

Danske investeringer i TotalEnergies:

Den danske pensionssektor har i alt investeret 1,8 milliarder kroner i TotalEnergies. PFA er den største danske investor med hele 1,3 milliarder kroner investeret. Danica Pension har investeret 350 millioner kroner og Topdanmark 165 millioner kroner.

INVESTERINGER I FOSSIL EKSPANSION

De danske pensionselskaber har tilsammen investeret mindst 22 milliarder kroner i selskaber, der er i direkte modstrid med Paris-målene og Klimavidenskaben. Selskaberne øger den fossile kapacitet ved at lede efter nye fossile udvindingsområder eller udvider infrastruktur, der kommer til at afbrænde kul, olie og gas på den anden side af 2050.

IEA er i net zero 2050-scenariet tydeligt i sit budskab: Det globale CO₂-budget levner ikke plads til yderligere fossil kapacitet. Alle fossile ekspansionsprojekter fra og med 2022 er ifølge IEA overflødige, hvis verden beslutter sig for at ville gennemføre nettonuludledninger i 2050. De kendte fossile reserver er tilstrækkelige til at forsyne verdens befolkning med energi indtil 2050.

HVAD ER FOSSIL EKSPANSION?

I olieupstreamsektoren er selskabernes udvidelsesplaner af den fossile kapacitet opdelt i to kategorier.

Det ene er færdiggørelsen af nye faciliteter, der er meget tæt på at være tilendebragt, og som vil indgå i produktionen inden for få år. Opgørelsen er opgjort i årlig produktion af millioner tønder olieækvivalenter (mmbøe).

Det andet perspektiv er opgjort i kapital benyttet til efterforskning og søgning efter nye felter. Disse udgifter er opgjort som andel af *capital expenditures* (CAPEX) og dækker over investeringer i efterforskningsboringer efter nye felter (*oil and gas exploration*).

I oliemidstreamsektoren dækker ekspansionsopgørelsen over kommende og igangværende opførelser af olie- og gasrørledningsprojekter, som virksomheden er involveret i. Ekspansionsopgørelsen er opgjort i antal kilometer rørledning planlagt eller under opbygning. Desuden opgøres planlagte eller igangværende opførelser af nye fossilgasterminaler (LNG).

For ekspansion i kulsektoren er analysen opgjort i forhold til direkte energiproduktion, kulmineudvidelse og tilhørende infrastruktur samt services. Opgørelsen er opgjort på kapaciteten af output målt i megawatt (MW).

EU's klimamål er at være CO₂-neutral i 2050 svarende til en økonomi med nettonuludledninger. Klimamålet er kernen i EU's politiske genoprejsningsprogram, Green Deal. USA har forpligtet sig til Paris-aftalen og også formuleret, at en CO₂-neutral økonomi inden 2050 er målet. Disse mål er ikke ambitiøse nok i forhold til det historiske ansvar for klimakrisen og lægger for stor en byrde over på det globale syd.

Gennem den FN-initierede investoralliance Net-Zero Asset Owner Alliance har blandt andre Pension Danmark, AkademikerPension, PFA, P+, PKA og Danica Pension forpligtet sig til at følge net zero 2050-scenariet og gøre deres investeringsporteføljer CO₂-neutrale senest i 2050.

IEA opstiller en række vilkår, der skal realiseres, hvis net zero 2050-scenariet skal virkeliggøres. Blandt andet skal oliemarkedet reduceres med 80 procent, og et fuldt stop for fossil ekspansion og investeringer i fossil kapacitetsudvidelse skal ske omgående fra 2022.

Investorer med CO₂-mål, der harmonerer med net zero 2050-scenariet, kan ikke samtidig investere i energiselskaber, der udvider den fossile kapacitet. Det konkluderer IEA entydigt. Udvinning og afbrænding af fossile brændsler skal afvikles – ikke udvikles.

Oil majors med ekspansionsplaner

Alene blandt upstreamolieselskaberne⁹ har de danske pensionselskaber investeret næsten 22 milliarder kroner. De mange milliarder er blandt andet investeret i amerikanske Occidental Petroleum Corporation, der årligt i de sidste tre år har brugt 3,5 milliarder kroner på efterforskning af nye oliefelter.

Også de mere velkendte oliegi-ganter ekspanderer. Og her er der tale om meget større efterforskningsudgifter end i tilfældet med Occidental Petroleum. Det gælder for eksempel Aramco, QatarEnergy, BP, Chevron, Devon, ConocoPhillips, Exxon Mobil, Pemex, Shell, TotalEnergies og Equinor, som alle er at finde på danske pensionselskabers beholdningslister.

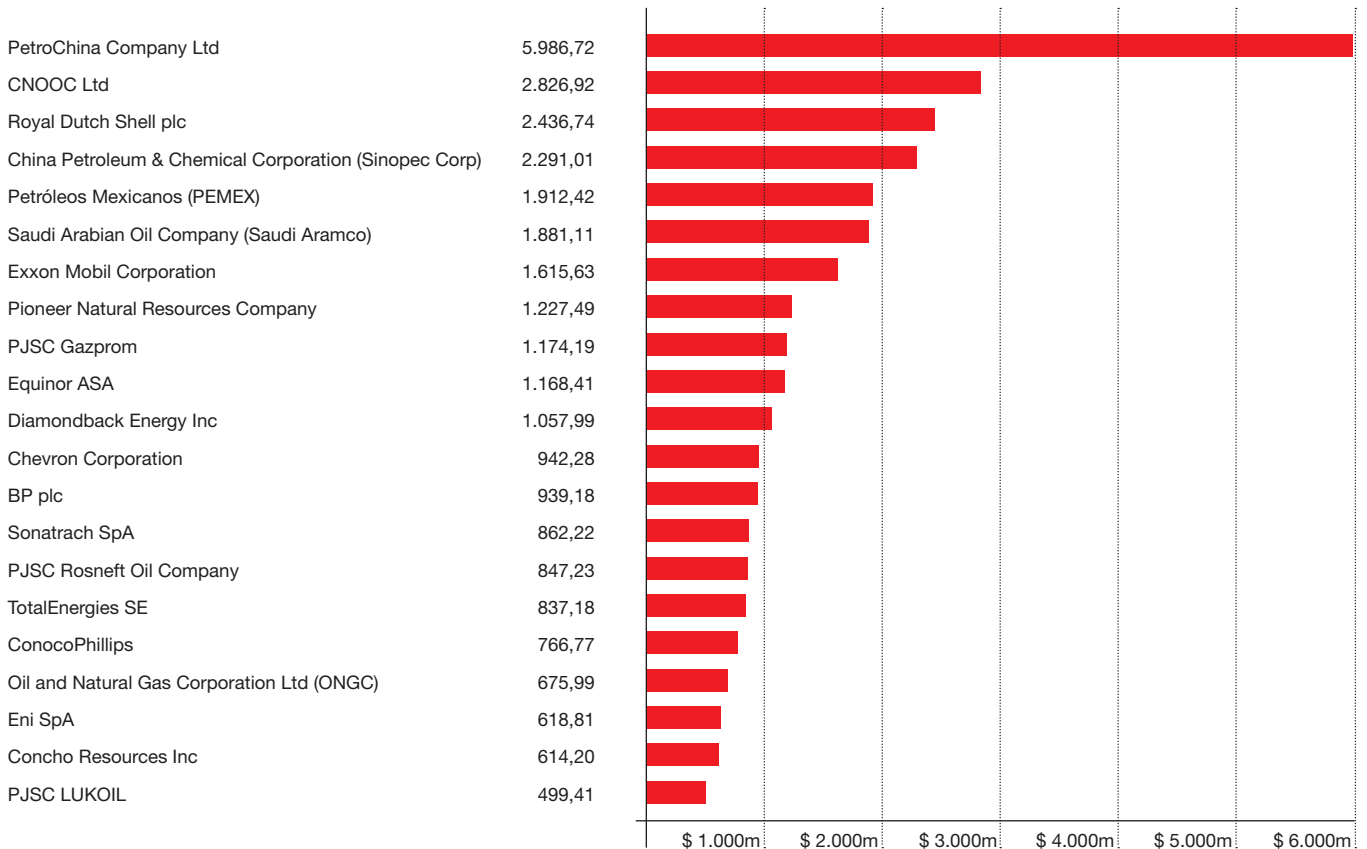
⁹ Upstreamsektor refererer til søgning, udvinning og produktion af olie.

TotalEnergies og Shell er blandt de oliegi-ganter, hvor flest danske pensionspenge er investeret. Samlet har danske pensionsselskaber investeret 4 milliarder kroner i de to selskaber. Både TotalEnergies og Shell ekspanderer deres

fossile aktiviteter i de kommende år og bruger desuden milliarder af dollar årligt på at lede efter nye olieforekomster.

Figur 9. Olieselskabers årlige udgift til efterforskning i nye oliefelter (mio. USD)

ROYAL DUTCH SHELL

Hollandske Royal Dutch Shell er blandt de største olieselskaber i verden og det største blandt de ikkestatsejede oliegiganter i verden.

Omsætning (2020): 180,5 milliarder USD

Medarbejdere: 86.000

Olie- og gasproduktion 2020:

1465,6 millioner tønder olieækvivalenter (mmbøe) årligt

Ekspansion:

Shell har investeret i ekspansion af den fossile energi-produktion svarende til en årlig merproduktion på i alt 3.779 mmbøe (millioner tønder olieækvivalenter) over de kommende 7 år. Planerne er fordelt på aktiviteter i 15 lande. 40 procent af planerne omhandler ukonventionel olieproduktion som fracking, tjæresand og tung olie. Shell investerede i 2021 2-3 milliarder dollar i grøn omstilling. Men også 8-9 milliarder dollar i fossil kapacitetsudvikling.

Shell som 'strandet aktiv':

Shell investerer (CAPEX) årligt 2.436,7 millioner dollar (ca. 15 milliarder kroner) i efterforskning af nye olie og gasfelter. Ifølge Carbon Tracker vil 50-60 procent

af Shells CAPEX-investeringer være strandede aktiver, hvis verden rammer Det Internationale Energiagenturs (IEA) *sustainable development* (SDS)-scenario.

Lobbyisme:

Ifølge InfluenceMap fastholder Shell medlemskab af forskellige interesseorganisationer, der modarbejder klimaløsninger, herunder American Petroleum Institute.

Særlige problematiske projekter:

Foruden store CO₂-udledninger udløser olie- og gasprojekter ofte andre negative påvirkninger. Shell udvinder blandt andet olie fra tjæresand i Alberta i Canada og via fracking i Vaca Muerta i Argentina. Begge udvindingsmetoder er blandt de mest miljøskadelige, der også medfører store sociale problemer for lokalbefolkninger i området.

Danske investeringer i Shell:

Den danske pensionssektor har i alt investeret 1,4 milliarder kroner i Shell. PFA, Pension Danmark og Velliv er de største danske investorer. PFA har aktier for 448 millioner kroner i Shell, Pension Danmark for 368 millioner kroner og Velliv for 153 millioner kroner

CANADAS TJÆRESAND: DET MEST BESKIDTE FOSSILE PROJEKT PÅ JORDEN

Det meste af Canadas olie kommer fra tjæresand. Albertas olieudvinding af tjæresand er et af de mest beskidte projekter i verden. Udvindingsområdet er større end England. Hvis al Albertas tjæresandsolie blev brændt, ville den globale temperatur stige med 0,4 grader. Alene dette ville bringe vores verden ud over den kritiske grænse på 1,5 grader.

For at komme til olien ødelægges Canadian Natural Resources (CNRL), Suncor Energy, Cenovus Energy, ExxonMobil, Imperial Oil og andre Canadas skove. Det meste af Canadas tjæresand er nemlig at finde under træerne. Tjæresand er en blanding af tjære, ler, sand og bitumen, en ukonventionel olietype. Olieselskaber udvinder bitumenet fra jorden på to måder: enten fra overfladen eller dybt under jorden.

Halvdelen af Albertas tjæresand findes så dybt i jorden, at selskaberne må børe brønde og injicere damp for at udvinde det. For at komme til de lavvandede lag fælder olieselskaberne træerne og sprænger den frugtbare muldjord væk. I deres søgen efter olie dræner mere end 25 virksomheder vådområder og ændrer det naturlige afløb fra Albertas floder og vandløb. De efterlader store søer af giftigt affald og gigantiske åbne minegrave i tusindvis af kvadratkilometer af ødelagt landskab.

AP Pension, Industriens Pension, Lægernes Pension, Lærernes Pension, P+, PBU, Pensam, Pension Danmark, PFA, PKA, Sampension, Topdanmark og Velliv har investeringer i olieselskaber, der er involveret i udvinding af tjæresand i Alberta.

De mest ekspanderende olieselskaber

Generelt er det ikke svært at finde olieselskaber, der øger kapaciteten eller bruger store summer på at søge efter nye oliefelter. 95 procent af de godt 900 olieselskaber, som pensionssekskabernes porteføljer i denne analyse er sammenholdt med, har planer om at øge olieproduktionen eller udvide kapaciteten.

Oliefelter holder ikke evigt, og udviklingen af nye kilder bliver set som en naturlig del af forretningsmodellen på trods af IEA's udmelding om nødvendigheden af at stoppe al ekspansion. Også Paris-aftalens målsætninger og den accelererende globale temperaturstigning fra CO₂-udledninger som følge af afbrænding af fossile brændsler harmonerer dårligt med ekspansion af den fossile kapacitet.

Det er åbenlyst, at fossil ekspansion ikke flugter med IEA's udmelding om net zero 2050-scenariet. Desværre er ekspansion endnu ikke et eksklusionskriterium i den danske pensionsbranche. Hvis det var, ville det medføre radikal re-allokering af kapital for omkring 40-50 milliarder kroner.

Blandt fossile selskaber, der i de nærmeste år vil udvide produktionskapaciteten mest, er mange selskaber fra Mellemøsten, Kina og Rusland. Ekspansionsplanerne gælder både olie- og fossilgas og spiller en stor rolle for både økonomiske og politiske positioner. Energipolitik er mere end klimapolitik.

Danske pensionssekskaber investerer mange penge i energiselskaber fra lande, hvor forsynings-, energi- og klimapolitiske temaer har stor betydning for hele verden. Det gælder eksempelvis russiske gasleverancer til EU fra Gazprom og Kinas omfattende udbygning af den fossile energi via selskaber som PetroChina og China National Petroleum Corporation (CNOOC).

Disse energigiganter er også involveret i fossile udviklingsprojekter rundt omkring i verden. Det er fossil ekspansion, som ikke bare vil medføre kolossale CO₂-udledninger i fremtiden. Det er også fossile udviklingsprojekter, som lokalt skaber store problemer for mennesker, miljø og biodiversitet.

QatarEnergy

Industriens Pension, Lægernes Pension, Lærerne Pension, P+, PKA samt Velliv har investeret i QatarEnergy, der er verdens tredjestørste olieselskab målt på olie- og fossilgasreserver. Det qatarske statskontrollerede selskab ekspanderer over de kommende år sin fossile produktionskapacitet med over 20.000 millioner tønder olieækvivalenter (mmbøe).

QatarEnergy er dermed det fossile selskab af alle i verden, som øger kapaciteten mest. 92,3 procent af QatarEnergy's omsætning hentes i dag fra fossil energiproduktion.

QatarEnergy er involveret i Exxons dybvandsboring ud for Guyanas kyst, som truer det sydamerikanske land. Allerede nu er storme ved at oversvømme hovedstaden Georgetown og bøndernes landområder. Trods global opvarmning og stigende havniveauer er QatarEnergy sammen med andre fossile selskaber i gang med at udvikle et kæmpe olieprojekt i Guyana¹⁰.

PetroChina

To pensionselskaber kommer i den kommende tid på overarbejde, hvis de gennem det aktive ejerskab vil overbevise PetroChina om, at alle ekspansionsaktiviteter omgående bør stoppe. Industriens Pension og Lægernes Pension har som de eneste danske pensionselskaber investeret i Kinas største olieselskab, PetroChina.

PetroChina har ikke travlt med den grønne omstilling. Tværtimod. Selskabet bruger årligt 5,9 milliarder dollar på at lede efter nye oliefelter. 81,6 procent af PetroChinas nuværende og aktive investeringer i kapacitetsudvidelser sker i ukonventionel olieproduktion, herunder i olie fra tjæresand og skiferolie via fracking, der medfører stor miljøforurening.

PetroChina er sammen med blandt andre Sinopec og CNOOC viklet ind i undertrykkelsen af det uiguriske folk i Xinjiang-provinsen i Kina. Olie- og gasproduktionen forværrer den i forvejen alvorlige luftforurening. I alt dør over en million mennesker af luftforurening i Kina hvert år. I juni 2021 opdagede PetroChina næsten 5,72 milliarder tønder

olie i Taklamakanørkenen i Xinjiang. Dette fund vil forlænge selskabernes olieboringer i provinsen og forårsage massiv luftforurening.¹¹

Sinopec

Blandt de mest ekspanderende fossile selskaber inden for midstreamaktiviteter finder vi kinesiske Sinopec og China National Petroleum Corporation (CNPC). Sinopec er i gang med at bygge i alt 12.376 kilometer gasrørledninger samt opføre nye LGN-terminaler, der årligt kan håndtere op mod 30 millioner ton flydende fossilgas. Det svarer til 15-20 millioner nordamerikanske husstandes årlige energiforbrug.¹²

Sinopec ekspanderer også sine upstreamolieaktiviteter, hvoraf 95 procent har fokus på kapacitetsudvidelser af ukonventionel olieproduktion. Sinopec bruger årligt 2,3 milliarder dollar på at lede efter nye oliefelter, blandt andet med finansiel støtte fra investeringer fra Lægernes Pension, Industriens Pension og Sampension.

China National Petroleum Corporation (CNPC)

Under Amazonregnskovens jord har Sinopec og China National Petroleum Corporation (CNPC) samt andre selskaber opdaget store forekomster af olie. For at få adgang til olien ryddes der skov, og der bygges veje. Olieproduktionen øger dermed skovrydningen i regionen med stor risiko for lokalbefolkninger, biodiversiteten, miljø og klima.¹³

CNPC er ligesom Sinopec blandt verdens mest ekspansive midstreamolieselskaber. Pension Danmark er eneste danske pensionsinvestor i CNPC via obligationskøb i selskabet.

¹⁰ Guyana Offshore | gogel

¹¹ Oil Production in Xinjiang, China

¹² Riviera - Opinion - LNG shipping by numbers (rivieramm.com)

¹³ Amazon Sacred Headwaters | gogel

” IN THE NET ZERO 2050 SCENARIO, THE RAPID DROP IN OIL AND NATURAL GAS DEMAND MEANS THAT NO FOSSIL FUEL EXPLORATION IS REQUIRED AND NO NEW OIL AND NATURAL GAS FIELDS ARE REQUIRED BEYOND THOSE THAT HAVE ALREADY BEEN APPROVED FOR DEVELOPMENT.

– World Energy Outlook 2021, The International Energy Agency (IEA)

Gazprom

Helt i top på listen over de mest ekspansive midstream-olieselskaber finder vi det russiske selskab Gazprom. Selskabet er ekskluderet af nogle få danske pensionselskaber på baggrund af tidligere amerikanske sanktioner mod Rusland i forbindelse med etableringen af Nord Stream 2-gasrørledningen gennem Østersøen.

I alt ekspanderer Gazprom sin rørledningsinfrastruktur med over 14.000 kilometer og bygger tilhørende LNG-terminaler, som kan lagre næsten 10 millioner ton flydende fossilgas.

Gazprom øger også sine upstreamolieaktiviteter, hvoraf mere end halvdelen af kapacitetsudvidelserne er fokuseret på ukonventionel produktion fra udvinding i Arktis. Her er dyreliv og natur særlig sårbar i tilfælde af store udslip. Desuden bruger Gazprom 1,1 milliard dollar (CAPEX) årligt på at søge efter helt nye olieletter.

Lægernes Pension, Pension Danmark og Velliv har investeringer i aktier udstedt af Gazprom for over 100 millioner kroner. Pension Danmark har den største investering på omkring 70 millioner kroner.

MOZAMBIQUES FOSSILE KRIGSZONE

For omkring ti år siden fandt geologer enorme fossile gasreserver på Mozambiques Cabo Delgado-provins kyst. Globale gasselskaber øjnede store penge og begyndte straks at investere milliarder af dollar. Nu huser Cabo Delgado tre af de største flydende fossilgas-projekter (LNG) i Afrika: Totals Mozambique LNG, Eni og ExxonMobils Coral South FLNG og ExxonMobil, Eni og CNPC's Rovuma LNG.

Total, Eni og ExxonMobil lovede folk fra Cabo Delgado, at de ville drage fordel af gasfundet. I stedet ryddede virksomhederne landsbyer med bulldozer for at gøre plads til gasanlæg. 557 familier blev tvunget til at efterlade deres jord og ejendele. Den jord, som regeringen tilbød lokalsamfundene som kompensation på vegne af de fossile selskaber, er ti gange mindre end den jord, de oprindeligt ejede.

Siden er konflikten intensiveret med øget fattigdom, terrorisme og drab på mere end 3.000 mennesker til følge.

AP Pension, ATP, Industriens Pension, Lægernes Pension, Lærernes Pension, P+, Pensam, Pension Danmark, PFA, PKA, Sampension, Topdanmark, Velliv og Danica har investeret i selskaber, der er involveret i Mozambiques fossile krigszone.

EKSPANSION I KULSEKTOREN

Selv om det for mange kan forekomme helt ude af sync med både nutidens og fremtidens energimiks, er det et faktum, at danske pensionselskaber fortsat medfinansierer kapacitetsudvidelser i kulsektoren rundt omkring i verden. 14 af de 16 pensionselskaber, der indgår i analysen, har kulekspanderende virksomheder på beholdningslisten.

Pensionselskabernes samlede investeringer på 1,7 milliarder kroner i kulekspansive virksomheder fylder relativt lidt i det samlede billede. Men udvidelsen af kulaktiviteter er trods skærpede investeringspolitikker og større fokus på klima stadigvæk en del af investeringsuniverset hos langt de fleste pensionselskaber.

PLN

Et eksempel er det tidligere nævnte statskontrollerede indonesiske energiselskab PLN. Foruden PFA har også AP Pension, Industriens Pension, Lægernes Pension, Pension Danmark og Velliv investeret i PLN, der har planer om udvidelse af kulkapaciteten. PLN er langtfra det eneste kulselskab på beholdningslisterne, som udvider kapaciteten.

Kulmineselskaber, infrastruktur og finansiel service

Rettes blikket også mod værdikæden, herunder kulmineselskaber, samt selskaber, der henter mere end 30 procent af deres omsætning fra udvidelsesprojekter inden for infrastruktur i kulsektoren, finder man investeringer for op mod 2 milliarder kroner.

Det er i det samlede billede et mindre beløb, men det illustrerer, at danske pensionskunder i dag er med til at finansiere øget afbrænding af kul, hvilket er helt uforeneligt med seriøs klimapolitik.

Et af verdens mest ekspanderende kulselskaber er det kinesiske China Huaneng Group Co. Selskabet er blandt de fem største energiselskaber i Kina. China Huaneng

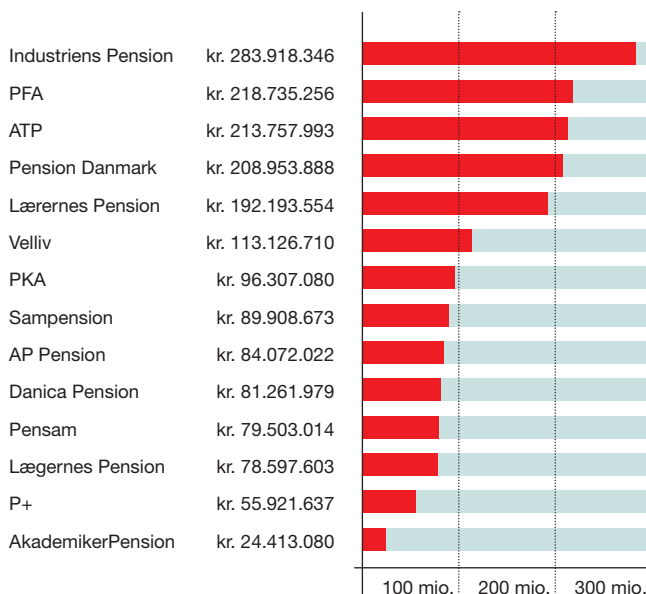
Group Co. har inden for elproduktion fra kul samt opførelse af kulminer ekspansionsplaner svarende til en årlig produktion på 27.800 megawatt eller ca. 18 millioner vestlige husstandes årlige elforbrug.¹⁴

Med undtagelse af Velliv har ingen danske pensionselskaber investeret i de største kinesiske kulselskaber. Vellivs investering er sket via China Huaneng Groups finansielle datterselskab, China Huaneng Group (Hong Kong) Treasury Management Holding.

Et andet eksempel er det sydafrikanske energiselskabs Sasols datterselskab, Sasol Financing USA LLC. Selskabet er på beholdningslisten hos Akademiker Pension, Industriens Pension og Lærerens Pension.

Eksemplerne tjener til at illustrere, hvordan investeringer indirekte er forbundet med ekspansion af kulaktiviteter. En ting er at stoppe direkte investeringer i ekspansion af kapaciteten i kulselskaber. Noget andet er at stoppe kapitalforsyningen gennem kulselskabernes finansielle datterselskaber.

Figur 10. Investeringer i kul-ekspanderende selskaber

¹⁴ How many homes will 1 MW power? - Wikipedia Encyclopedia ?

ALLE DANSKERE INVESTERER I FOSSIL EKSPANSION

De danske pensionskunder har i gennemsnit investeret 8.500 kroner i fossile selskaber. Og i gennemsnit har alle danskere investeret 2.163 i olieselskaber, der udvider produktionen og søger efter nye oliefelter. Tallene dækker naturligvis over en gennemsnitsbetragtning.

Ikke desto mindre viser en samlet opgørelse over fossile investeringer per pensionsmedlem, at mange skal løfte i flok, hvis pengestrømmene til fossile selskaber skal stoppes.

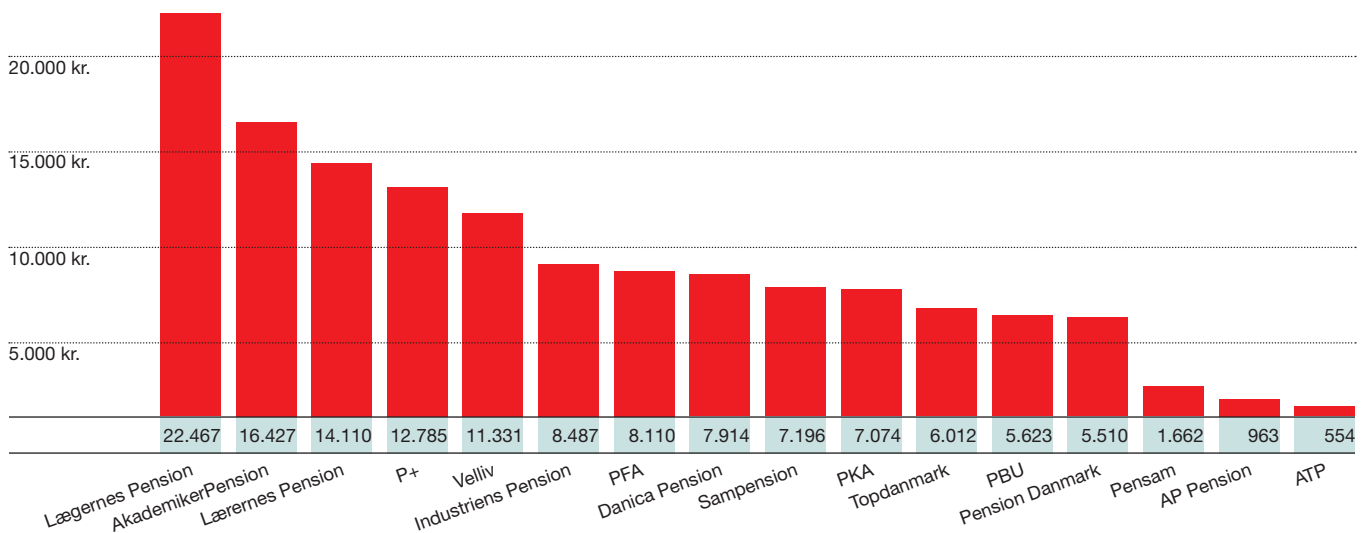
De mindre pensionssekskabers medlemmer, Lægernes Pension og Akademiker Pension, er i dette perspektiv de største klimasyndere. Medlemmerne er få, de tjener forholdsvis mange penge og har derfor også høje pensioner. Det betyder, at i gennemsnit investerer hvert medlem i Lægernes Pension og Akademiker Pension henholdsvis 22.467 og 16.427 kroner i den fossile sektor.

Hver dansker har via de lovbestemte indbetalinger til ATP investeret 554 kroner i fossile selskaber – heraf hele 321 kroner i olieselskaber, der øger den fossile kapacitet.

Beløbet lyder ikke af meget. Men det illustrerer, hvor dybt forankret den fossile sektor er. Den finansieres via vores pensionsordninger, som vi ofte ikke selv kan bestemme over.

Figur 11. Fossile investeringer per medlem (kr.)

■ Fossile investeringer i danske kr.

UANSVARLIG INVESTERINGSPOLITIK

Pensionssselskaberne modarbejder den danske klimapolitik. Danmark har sammen med 11 andre lande under COP26 lanceret Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA),¹⁵ et ambitiøst initiativ om at stoppe al ekspansion af fossile brændstoffer og sætte en slutdato for udvinding af olie og gas. Det kommer i forlængelse af Nordsø-aftalen og bygger oven på flere års meget aktivt dansk klimadiplomati for at udfase kul. Ligeledes har Danmark sammen med 38 andre lande under COP26 besluttet at stoppe offentlig finansiering af fossile selskaber i tredjelande.

Når pensionssselskaberne fortsat investerer 46 milliarder kroner i fossile selskaber og 22 milliarder kroner i selskaber, der ekspanderer inden for olie, kul og gas, står det altså i direkte modstrid med de danske klimambitioner.

Kan og må pensionssselskaberne ekskludere fossile selskaber?

Finanstilsynet udgav i juni 2021 en kontroversiel rapport, 'Finansielle risici som følge af klimaforandringerne'.¹⁶ Rapporten kan tolkes derhen, at pensionssselskaberne ikke må tage samfundsmæssige klimahensyn, men udelukkende forholde sig til klimaforandringerne som en potentiel finansiel risiko.

Finanstilsynet pålægger pensionssselskaberne at sikre det maksimale afkast til deres kunder under behørig hensyntagen til de finansielle risici. Men også at de ikke må tage samfundsmæssige hensyn og søge at afbøde konsekvenserne af klimakrisen, hvis det kan have betydning for afkastet til pensionskunderne. Sat på spidsen pålægger Finanstilsynet pensionssselskaberne, at de altid skal sætte afkastet højere end hensynet til planeten, klimaet og konsekvenserne for menneskeheden.

Heldigvis er tolkningen af Finanstilsynets henstillinger

blandt pensionssselskaberne noget mere fleksibel, og vi ser i stigende grad udmeldinger fra pensionssselskaber om eksklusion af fossile selskaber, hvilket ellers kunne tolkes som værende i modstrid med henstillingerne.

Både Finanstilsynet og mange pensionssselskaber henviser til, at en eksklusion af en hel sektor som den fossile sektor fra investeringsporteføljen potentielt kan medføre øget risici for kunderne, og at de derfor ikke kan og må ekskludere olie, kul og gas.

Alligevel har Hollands største pensionsselskab, ABP¹⁷, og den svenske pensionsfond AP1¹⁸ besluttet at ekskludere alle fossile selskaber. De hollandske og svenske pensionsfonde er underlagt de samme EU-regler for investeringer som de danske.

De bygger blandt andet deres beslutning på et nyere hollandsk forskningsstudie, der viser, at der ikke er nogen substantiel øget risiko ved at ekskludere hele den fossile sektor, og at det derfor ikke påfører kunderne en øget økonomisk risiko at ekskludere fossile selskaber.¹⁹ Dette studie bør få Finanstilsynet og pensionssselskaberne til at revidere deres bekymring for en øget finansiel risiko ved eksklusion af fossile selskaber

Det er en fortsat kilde til undren, at Finanstilsynet i sine udmeldinger umiddelbart modarbejder regeringen og et bredt folketingsflertals klimapolitik. Fra lovgiveres side må det overvejes, om der kan opstilles krav om, at den finansielle sektor også skal tage samfundsmæssige klimahensyn, således at der ikke opstår en falsk modsætning mellem at sikre afkast og passe på vores fælles fremtid og planet.

Er aktivt ejerskab bedre end eksklusion?

Pensionssselskaberne begrunder ofte deres fastholdelse af fossile selskaber med, at de udøver aktivt ejerskab i selskaberne og søger at presse dem til at blive mere grønne. Argumentationen suppleres med, at hvis de frasælger, så er der blot andre, mindre klimabekymrede ejere, der køber. For eksempel har PFA som en bevidst strategi konsolideret sine investeringer i TotalEnergies og Shell for bedre at kunne fokusere på at påvirke dem.

Aktivt ejerskab kan være et effektivt instrument. Men

¹⁵) BOGA: Redefining climate leadership

¹⁶) Opfølgning på julebrev fra 2019 Finansielle risici som følge af klimaforandringer

¹⁷) ABP stops investing in fossil fuel producers

¹⁸) AP1 divests from fossil fuels

¹⁹) The financial impact of fossil fuel divestment

... HANDLING MÅ FØLGE ORD.
OG DET HASTER, HVIS MAN SOM
PENSIONSSKAB VIL VÆRE PÅ DEN
RIGTIGE SIDE AF HISTORIEN.

– Connie Hedegaard

det kræver, at selskaberne viser vilje til at forandre sig. Fossile selskaber, der som eksempelvis TotalEnergies planlægger at anvende langt størstedelen af deres kapitalinvesteringer de næste ti år på udvidelse af olie- og gasproduktionen i nye og kontroversielle projekter, kan ikke siges at være i gang med en grøn omstilling. Hvis aktivt ejerskab skal give mening, må ejerne opstille klare målsætninger for omstillingen, der skal suppleres med klare deadlines og en gennemsigtighed i dialog om fremskridt. For selskaber som Shell og TotalEnergies kunne det for eksempel være en tydelig retning mod et reduceret CO₂-aftryk og en fuldstændig omlægning af investeringskapitalen til grønne projekter.

Desværre anvender PFA og de andre pensions-selskaber ikke denne type klare mål og deadlines for dialogen med de fossile selskaber, og derfor forekommer forklaringen om aktivt ejerskab ofte som en undskyldning for at fastholde investeringer i selskaber, der er meget langt fra en grøn omstilling. Ovenikøbet er mange af de store olieselskaber involveret i lobbyarbejde mod klimahandling.

Et nyt tysk forskningsstudie har dertil vist, at det faktisk har en mærkbar effekt på selskaber, når de bliver udsat for et frasalg fra ejere, der ønsker at dekarbonisere deres portefølje.²⁰

Baseret på en analyse af 5.000 kapitalfonde fra USA og Europa og 10.000 globale selskabers CO₂-udledninger og finansielle performance i perioden 2010-17 har tre tyske forskere gennemført den første empiriske analyse af effekten af et frasalg af selskaber på grund af deres høje CO₂-aftryk.

De finder, at under et frasalg falder aktiekursen for selskaberne kraftigt, og dette pristab øges de kommende år med et gennemsnitligt langsigtet pristab på 6 procent. Konklusionen er, at når et selskab bliver udsat for et større frasalg grundet et højt CO₂-aftryk, så taber det værdi også på lang sigt.

Videre finder forskerne, at frasalgspresset også betyder, at selskaberne efter et frasalgspress på lang sigt reducerer deres CO₂-udledninger. Analysen viser, at

mens de berørte selskaber før frasalget har en kraftigere stigning i CO₂-udledninger end kontrolgruppen, så stabiliserer deres CO₂-udledning sig efter frasalget, og efter cirka tre år reducerer de deres CO₂-aftryk for at gøre sig mere attraktive over for investorerne.

Konklusionen er, at mens aktivt ejerskab ofte bliver en undskyldning for ikke at handle, så kan frasalg af fossile selskaber ikke blot presse selskaberne på deres økonomiske formåen, men også få dem til at reducere deres CO₂-aftryk.

20) The effects of mutual fund decarbonization on stock prices and carbon emissions

AFSLUTNING

De 16 største danske pensionselskaber står med et stort forklaringsproblem over for deres kunder og især over for den unge generation, der træder ind på arbejdsmarkedet, og hvis pensionsindbetalinger de administrerer. De kan ikke både fremstille sig selv som grønne og ansvarlige og fortsætte investeringerne i fossile selskaber og især ikke i selskaber, der er engageret i en ekspansion af fossile projekter.

Klimaforandringerne går stærkt. Konstant udkommer nye rapporter om klodens tilstand, der viser, at udviklingen fortsat går den gale vej med øgede udledninger af klimagasser og en kurs mod temperaturstigninger, der kan få dramatiske konsekvenser, især for verdens mest udsatte mennesker.

Målet om et verdenssamfund med en netto CO₂-udledning på nul kræver, ifølge IEA, at oliemarkedet reduceres med 80 procent frem mod 2050. Flere pensionselskaber har formuleret et nettomål på nul for 2050 for egen investeringsportefølje.

Hvis pensionselskaberne tror på deres egne mål om nettoudledninger på nul, så accepterer de også, at olieselskabernes produktion skal reduceres radikalt frem mod 2050. Dermed udgør fossile selskaber en alvorlig finansiel risiko for at miste værdi.

Desuden forudsætter målet om nettoudledninger på nul i 2050 ifølge IEA, at nye investeringer i fossil energikapacitet og ekspansion stopper omgående. Det må betyde, at pensionselskabernes investeringspolitikker må revideres til nultolerance over for fossil ekspansion.

Det er bekymrende, at pensionselskaberne accepterer investeringer for 22 milliarder kroner i fossile selskaber, der gennem ekspansionsplaner modarbejder målet om netto-CO₂-udledninger på nul. Det er samtidig bekymrende, at de danske pensionsopsparere ikke reagerer højtlydt.

Heldigvis har andre europæiske pensionselskaber erkendt klimakrisen og frasolgt samtlige fossile selskaber. Det gør dem til bæredygtige frontløbere i pensionssektoren.

Det er en beslutning, som mange danske pensionsdirektører bør følge. Chancen er ikke forspildt, selv om æren som første fossilfri pensionselskab i verden er fortabt. Til gengæld er en anden position ledig. Nemlig som den første til at udfordre Finanstilsynets vurdering af investeringsansvaret i forhold til et frasalg af hele den fossile sektor. Den sag mangler hele Danmark at få efterprøvet.

Muligheden for pensionsdirektørerne i danske pensionselskaber for at komme på den rigtige side af historien er fortsat til stede.

METODE

Analysen er udført af Mellempfolkeligt Samvirke og kortlægger den danske pensionssektors aktie- og obligationsinvesteringer i den fossile sektor. I analysen indgår 16 danske pensionssektors investeringer i aktier og obligationer udstedt af virksomheder. Statsobligationer indgår ikke.

De 16 pensionssektors udgør de største pensionssektors i Danmark vurderet på kapital under forvaltning (AuM). Der er i analysen ikke differentieret mellem kommercielle og arbejdsmarkedspensionssektors.

I alt rummer det bagvedliggende datagrundlag 3.752 selskaber i den globale kul-, olie- og gassektor. Disse fossile selskaber repræsenterer i alt 12.911 fossile aktier og obligationer udbudt på det globale finansielle marked.

Alle data om aktier og obligationer udstedt af den globale fossile sektor er leveret af Urgewald og findes på Global Coal Exit List 2021 eller Global Oil & Gas Exit List 2021. Data fra Urgewald dækker 95 procent af up- og midstreamolie- og gassektoren samt omkring 3.800 moder- eller datterselskaber i kulsektoren. Undtaget er energiproduktion benyttet i cement- og stålindustrien.

Definitionerne af og kriterierne for fossile selskaber, ekspansion i olie og kul, ukonventionelle kilder, upstream, midstream med mere er udarbejdet af Urgewald og kan findes her:

www.fossilnofuture.com/methodology

I alt er der identificeret 2.546 fossile investeringer i fossile selskaber via aktier eller obligationer i de danske pensionssektors, som indgår i analysen.

Oplysningerne om pensionssektors aktie- og obligationsinvesteringer er udleveret af pensionssektors til Mellempfolkeligt Samvirke. Resultaterne af screeningerne er fremsendt til pensionssektors inden offentliggørelsen.

Alle data er behandlet via et screeningsværktøj udviklet af Mellempfolkeligt Samvirke. Database og screeningsværktøj er bygget i Caspio database webapplikationssystem og er offentlig tilgængeligt på

www.fossilnofuture.com.

Rangeringsopgørelser

Hvert pensionssektors rangeres efter, hvor stor en andel af den samlede portefølje af aktier og virksomhedsobligationer der er investeret i den fossile sektor. Det giver et præcist billede af det indbyrdes niveau af fossile investeringer mellem pensionssektors.

Det overordnede resultat nedbrydes på www.fossilnofuture.com i subresultater, som vises på en liste, der rangerer pensionssektors efter de valgte søgekriterier.

Disse subresultater viser bl.a. den danske pensionssektors investeringer i fossile selskaber, der udvider den fossile kapacitet, olieselskaber, som er involveret i ukonventionel olieproduktion som for eksempel tjæresand og udvinding i arktiske områder.

Ulighed i verden. Det er problemet. Derfor bringer vi mennesker sammen for at skabe fællesskab og forandring. Sammen med ActionAid kæmper vi i 45 lande for at styrke menneskerettigheder og udrydde fattigdom.

 www.ms.dk

 [@ActionAidDK](https://twitter.com/ActionAidDK)

 Mellempfolkeligt Samvirke

 MellempfolkeligtSamvirke

**MELLEMPFOLKELIGT
SAMVIRKE**